

Δημοκρατία: καμία διέξοδος

«Δημοκρατία: καμία διέξοδος.
Βγήκαν οι μεγάλες ψωλές.
Θα γαμήσουν ό,τι βρουν μπροστά τους.
Φυλάξτε τα νώτα σας.»

Χάρολντ Πίντερ

(Το είπε ήδη από το Φεβρουάριο του 2003)

Βρισκόμαστε πια στο ιστορικό σημείο που η αντίφαση του κεφαλαίου γίνεται ολοένα και πιο ξεκάθαρη σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη το προλεταριάτο βρίσκεται σε αναβρασμό καθώς δυσχεραίνεται ολοένα και περισσότερο η ίδια η αναπαραγωγή του. Καθώς οι προλετάριοι δυσκολεύονται πια να συνεχίσουν τη ζωή τους, είναι το ίδιο το κεφάλαιο ως εκμεταλλευτική σχέση που βρίσκεται σε κρίση αναπαραγωγής. Οι σύγχρονοι αγώνες του προλεταριάτου είναι η έκφραση της σύγχρονης μορφής αυτής της εκμεταλλευτικής σχέσης:

Τον τελευταίο χρόνο στην Κίνα που η οικονομία της αναπτύσσεται, ακόμη, με πολύ υψηλούς ρυθμούς, όλων των ειδών οι αντιφάσεις είναι σε έξαρση. Οι συγκρούσεις των εργατών με την αστυνομία είναι συχνές για μια σειρά από λόγους: για αυξήσεις των πολύ χαμηλών ακόμη μισθών (στο ύψος των οποίων βασίζεται η ιλιγγιώδης ανάπτυξη), για την αποτροπή των περιφράξεων όσης γης έχει μείνει στα χωριά, για την καταβολή αποζημιώσεων στους απολυμένους, για την ανεπάρκεια του συστήματος υγείας που έχει ως αποτέλεσμα μεγάλη παιδική θνησιμότητα. Στην Αμερική που εμφανίζεται ιστορικό χαμηλό των διεκδικητικών απεργιών των εργαζομένων, χιλιάδες άστεγοι και άνεργοι καταλαμβάνουν τα ακατοίκητα σπίτια που έχουν πάρει πίσω οι τράπεζες και οι φοιτητές καταλαμβάνουν τα πανεπιστήμια στην Καλιφόρνια και τη Ν. Υόρκη και γράφουν στα πανό τους: Έχουμε αποφασίσει να μην πεθάνουμε, διεκδικώντας έτσι ό,τι μέχρι πριν λίγο ήταν αυτονόητο, δηλαδή, απλώς τη δυνατότητα να συνεχίσουν να είναι φοιτητές. Την αναπαραγωγή της ζωής τους (από πολύ χειρότερη βέβαια θέση η οποία τους επιβάλλεται από την ιεραρχία μεταξύ των καπιταλιστικών κρατών) διεκδικούν και οι προλετάριοι στη Νότια Αφρική και στην Αλγερία όταν συγκρούονται με την αστυνομία γιατί δεν έχουν ακόμη νερό και ηλεκτρικό και είναι αναγκασμένοι να ζουν σε παράγκες και στην Ινδία γιατί η τιμή του ψωμιού εκτοξεύεται ξαφνικά και δεν έχουν να φάνε. Τον τελευταίο χρόνο στην Ισπανία οι εργάτες των ναυπηγείων που κλείνουν πυρπολούν αστυνομικά οχήματα, στη Νότια Κορέα επίσης απολυμένοι καταλαμβάνουν εργοστάσια και συγκρούονται με την αστυνομία για δυόμισι μήνες, στο Μπαγκλαντές, απολυμένοι και πάλι, συγκρούονται με την αστυνομία και βάζουν φωτιά στα εργοστάσια. Στη Γαλλία και στο Βέλγιο οι απολυμένοι εργάτες απαγάγουν τα αφεντικά τους, τοποθετούν εκρηκτικά στα εργοστάσια και απειλούν ότι θα τα ανατινάξουν αν δεν αποζημιωθούν για τις απολύσεις τους. Στην Ινδία και στην Κίνα σκοτώνουν το αφεντικό τους πάνω στη σύγκρουση

για τις χιλιάδες επερχόμενες απολύσεις. **Σ' αυτή την ιστορική φάση οι προλεταριακοί αγώνες είναι αντικειμενικά αγώνες διεκδίκησης της αναπαραγωγής της ίδιας της ζωής.**

Ταυτόχρονα οι εργασιακές σχέσεις αναδιρθρώνονται με πολύ μεγάλη ταχύτητα και η επισφάλεια γίνεται η κυρίαρχη κατάσταση για όλους πλέον. Η επισφάλεια εκφράζεται πια με τους χειρότερους όρους: με τις 43 αυτοκτονίες εργαζομένων της France Telecom σε δύο χρόνια αλλά και με το ένα εκατομμύριο άνεργους στις ΗΠΑ να περιμένουν αγωνιωδώς να δουν αν ο Ομπάμα θα επιμηκύνει για δεύτερη φορά το επίδομα ανεργίας τους που λήγει και πάλι τον Απρίλιο ή θα μείνουν πια χωρίς τίποτα. Η ανεργία εκτινάσσεται και αναπτύσσεται με ρυθμούς άνευ ιστορικού προηγούμενου στις περισσότερες χώρες.

Βρισκόμαστε στην ιστορική φάση που το προλεταριάτο περισεύει στο κεφάλαιο. Το κεφάλαιο δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί επαρκώς το προλεταριάτο, δηλαδή, δεν μπορεί να παράγει τα κέρδη που απαιτούνται για να τοποθετηθεί μέρος τους εκ νέου σε κερδοφόρες επενδύσεις. Αυτή είναι η ουσία κάθε καπιταλιστικής κρίσης ανεξάρτητα από τη μορφή με την οποία αυτή εμφανίζεται. Η σημερινή μορφή της κρίσης αντικειμενικά τοποθετεί την αναπαραγωγή των προλετάρων στο κέντρο της αντίφασης. Η κρίση που εμφανίστηκε αρχικά σαν κρίση χρέους των προλεταριακών νοικοκυριών στην Αμερική έχει ήδη μετατραπεί σε κρίση χρέους κρατών και είναι πιθανό να μετατραπεί σε νομισματική κρίση, δηλαδή σε κρίση χρέους μεγάλων κρατών με ισχυρά νομίσματα ή ολόκληρων συνασπισμών καπιταλιστικών κρατών όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κρίση χρέους είναι αυτή που οδηγεί το κεφάλαιο στη μοναδική του επιλογή αυτή τη στιγμή, που είναι να συνεχίσει τη στρατηγική που δημιούργησε την παρούσα κρίση δηλαδή να μειώσει ακόμη περισσότερο μισθούς και επιδόματα με κάθε δυνατό τρόπο. Αυτή είναι η μόνη επιλογή του κεφαλαίου γιατί η κρίση χρέους είναι το αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης και της διεθνοποίησης του κεφαλαίου από την οποία όμως δεν υπάρχει επιστροφή. Από τη σκοπιά του προλεταριάτου: «Παιδευμένοι στον ασφυκτικό κλοιό του ανταγωνισμού που οδηγεί στη μείωση τιμών μέσω της μείωσης των μισθών και στη δουλεία του χρέους που έχει καταστεί εξίσου απαραίτητο με το εισόδημα για να μπορούν να ζήσουν, οι μισθωτοί έχουν μόνο την «επιλογή» της τυραννίας τους που την πληρώνουν κιόλας οι ίδιοι καθώς η ενίσχυση της ρευστότητας είναι μια διαδικασία χωρίς τέλος και τα χρήματα προέρχονται πάντα από τις δικές τους αποταμιεύσεις» (Le Monde diplomatique, Μάρ-

τιος 2008). Από τη σκοπιά του κεφαλαίου είναι ένα ατέρμονο κυνήγι της χαμηλότερης δυνατής τιμής εργατικής δύναμης σε ολόκληρο τον πλανήτη, το οποίο όμως έχει ένα όριο που είναι η ύπαρξη και η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης όπως αυτή ορίζεται κοινωνικά σε κάθε καπιταλιστικό κράτος.

Το κεφάλαιο είναι αναγκασμένο να προσπαθήσει να επιλύσει την κρίση με καταστροφή σταθερού κεφαλαίου (κτιρίων, μηχανών, υποδομών) και μεταβλητού κεφαλαίου (ανθρώπων) ώστε να αναδημιουργηθούν οι προϋποθέσεις της αναπαραγωγής του, χωρίς προς το παρόν να φαίνεται ότι μπορεί να το κάνει με το μόνο άμεσα αποτελεσματικό τρόπο: τον γενικευμένο, παγκόσμιο πόλεμο. Έτσι, προς το παρόν, η αναδιάρθρωση αναγκαστικά βαθαίνει. Οι μειώσεις των μισθών είναι μεγάλες σε σημείο που τείνει να εκλείψει η διαφορά μεταξύ κατώτερου μισθού και επιδόματος πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα την εκρηκτική ανάπτυξη του χρέους όλο και μεγαλύτερου κομματιού του προλεταριάτου. Οι ιδιωτικοποιήσεις στους τομείς αναπαραγωγής (υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση) πολλαπλασιάζονται, οι άνεργοι επιδοτούνται όλο και λιγότερο και εξωθούνται σε εκ περιτροπής καταναγκαστική εργασία με αμοιβές πολύ κάτω από το επίπεδο αναπαραγωγής. Η ιστορική φάση που διανύουμε φτάνει στα όρια της. Γι' αυτό το κράτος τοποθετεί διμοιρίες πάνοπλων αστυνομικών έξω από τα σχολεία στη Γαλλία και βάζει τους μπάτσους μέσα στα σχολεία στην Αμερική να συλλαμβάνουν τους απειθαρχούς μαθητές. Η μόνη διέξοδος του κεφαλαίου σήμερα είναι η καταστολή, δεν έχει δηλαδή καμία απολύτως διέξοδο. Το γεγονός αυτό γίνεται πασιφανές στις περιπτώσεις φυσικών καταστροφών όπως στην Αιτή και στη Χιλή. Στις περιπτώσεις αυτές η καπιταλιστική αναπαραγωγή αμφισβητείται άμεσα από το προλεταριάτο, το οποίο για να επιβιώσει, καθώς προσωρινά δεν μπορεί να είναι εργατική δύναμη, οργανώνει την απαλλοτρίωση των εμπορευμάτων και τη χρήση τους ανάλογα με τις ανάγκες του, και ο μόνος τρόπος να διατηρηθεί το καθεστώς καπιταλιστικής ιδιοκτησίας είναι η προσφυγή στη στρατιωτική βία. Επιβάλλονται απαγορεύσεις κυκλοφορίας τη νύχτα, γίνονται συνοπτικές εκτελέσεις (Αιτή) ή φυλακίσεις χωρίς δίκη (Χιλή) και η ζωή ξαφνικά μετατρέπεται σε ζωή εγκλείστων σε στρατόπεδα συγκέντρωσης όπως είναι η ζωή των μεταναστών χωρίς χαρτιά που κατά χιλιάδες ζουν φυλακισμένοι στα σύνορα κάθε καπιταλιστικού κράτους.

Η επίθεση του κεφαλαίου στο κομμάτι της εργατικής τάξης που ζει στην Ελλάδα είναι μια έκφανση αυτής της κρίσης αναπαραγωγής της καπιταλιστικής σχέσης. Η Ελλάδα σήμερα βρίσκεται στο μάτι του κυκλώνα της κρίσης χρέους για πολλούς λόγους. Ο πιο σημαντικός είναι ότι το επισφαλές κομμάτι του προλεταριάτου εξεγέρθηκε με τον τρόπο που όλοι γνωρίζουμε το Δεκέμβρη του 2008. Η Ελλάδα αποτελεί το πειραματικό εργαστήριο εφαρμογής της νέας φάσης της παγκόσμιας αναγκαστικής αναδιάρθρωσης. Η αστική τάξη της Ελλάδας όπως πολλές φορές έχει κάνει στο παρελθόν ζητάει τη βοήθεια πιο ισχυρών αστικών τάξεων για να επιβάλλει τη νέα μορφή της εκμετάλλευσης (η κυβέρνηση ανακοίνωσε αμέσως μεγαλύτερο χρέος από αυτό που είχε ανακοινώσει η προηγούμενη για να επιταχυνθεί η επιβολή του Προγράμματος Σταθερότητας) αλλά και η ίδια βρίσκεται αναγκαστικά στο επίκεντρο της παγκόσμιας κρίσης. Ολόκληρος ο διεθνής οικονομικός τύπος αναμένει την αντίδραση του προλεταριάτου εδώ για να εκτιμήσει την κατάσταση διεθνώς. Τα μεγάλα μαγαζιά των

τοκογλύφων ανταγωνίζονται για το ποιος θα δανείσει και άρα θα ελέγχει στο μέλλον το ελληνικό κράτος άρα και τη μορφή και την ένταση της εκμετάλλευσης του προλεταριάτου που ζει εδώ. Η δημιουργία Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου στα πρότυπα του ΔΝΤ δείχνει ξεκάθαρα ότι η αντίφαση του ανταγωνισμού μεταξύ των κεφαλαίων μπορεί και σήμερα να λυθεί προσωρινά αλλά και ότι για το προλεταριάτο δεν έχει σημασία ποιο είναι το αφεντικό του.

Κάθε προσπάθεια να εμφανιστεί η κατάσταση καλύτερη από ό,τι είναι πέφτει στο κενό. Η προσπάθεια να εμφανιστεί η αναδιάρθρωση σαν επίθεση των Γερμανών στην Ελλάδα κάνει μόνο για το Star Channel, κι ας προσπάθησε ο Σύριζα να την προωθήσει με τις ανοησίες για τα «ιερά χρήματα» (Γλέζος) της αποζημίωσης της κατοχής. Επιστρατεύεται αναγκαστικά η οργουελιανή μορφή προπαγάνδα των media τα οποία παρουσιάζουν την αναδιάρθρωση σαν φυσική καταστροφή. Προς το παρόν η προπαγάνδα αυτή έχει κάποια επιτυχία. Αρκετοί υπάλληλοι και εργάτες του ιδιωτικού τομέα επιχαιρούν για τις μειώσεις μισθών των υπαλλήλων στον κρατικό τομέα. Οι δημόσιοι υπάλληλοι διαιρούνται στη βάση του ποιος είναι «πραγματικά προνομιούχος» και ποιος όχι. Όλα αυτά όμως έχουν ημερομηνία λήξης. Το τι σημαίνει προνομιούχος μπορεί κανείς να πάει να το ρωτήσει στους υπαλλήλους της Ολυμπιακής που αναγκάστηκαν να καταλάβουν το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ενώ πριν από 15 μόλις μέρες αναγνώριζαν «το δύσκολο και αρκετά βεβαρυσμένο πρόγραμμα του συγκεκριμένου Υπουργείου» όταν τους έγραφε στα παπάρια του ο υφυπουργός ενώ τον παρακαλούσαν για μια συνάντηση. Επίσης για τις επιπτώσεις στην καθημερινότητα από την επιχειρούμενη αναδιάρθρωση μπορεί κανείς να ρωτήσει τους εργαζόμενους στο Εθνικό Τυπογραφείο οι οποίοι μόλις διάβασαν το κείμενο του νόμου και συνειδητοποίησαν ότι περικόπτεται το 30% του εισοδήματος τους αποφάσισαν να καταλάβουν το κτίριο που δουλεύουν για να μην τυπωθεί το ΦΕΚ! Μπορεί επίσης να τους ρωτήσει για το ρόλο των συνδικαλιστών τους που έληξαν την κατάληψη επειδή τους «υποσχέθηκε η κυβέρνηση» προφορικά εγκύκλιο που τροποποιεί το νόμο!

Τίποτα δεν υπάρχει που να μπορεί να βελτιώσει την κατάσταση. Οι τελετουργικές πορείες που καλούνται από την αριστερά, όσο μένουν τέτοιες, δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να αναδεικνύουν το αδιέξοδο. Είμαστε μπροστά στην απογύμνωση της πραγματικότητας από τα πέπλα της πολιτικής. Οι πέτρες που κάλυψαν τον ουρανό την προηγούμενη Παρασκευή 5/3 σίγουρα δε φτάνουν ούτε για να ιδρώσει το αυτί τους. Όταν οι ολοένα και περισσότεροι άνεργοι θα καταλαμβάνουν κτίρια και θα πρέπει να τους καταστέλλει η αστυνομία, όταν οι ολοένα και περισσότεροι επισφαλείς εργαζόμενοι/άνεργοι θα συγκρούονται με τις δυνάμεις καταστολής με την παραμικρή αφορμή, όταν το κοινωνικό χάος θα τείνει να οργανώνεται από μόνο του και να παίρνει τη μορφή της ταξικής εξέγερσης τότε το χαμόγελο των παρουσιαστών των δελτίων θα παγώσει και η αναμέτρηση θα είναι ανάλογη της βίας που έχει συσσωρευτεί από τόσα χρόνια συσσώρευσης του κεφαλαίου και απαλλοτρίωσης της ζωής του προλεταριάτου.

«Αυτό που θα συμβεί στην Ιστορία, αύριο, δε θα μπορεί παρά να συγκριθεί με τις μεγάλες γεωλογικές καταστροφές που αλλάζουν την όψη του πλανήτη...»
Βικτόρ Σερζ